

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВКЛЮЧЕННЯ ПОНЯТЬ «URBAN RESILIENCE» ТА «URBAN SUSTAINABILITY» В КОНТЕКСТ МІСЬКОГО ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ

Антоненко Н.В., к. арх, старший викладач
(Київський національний університет будівництва та архітектури)

Сучасна наука міського планування має теоретико-методологічні проблеми однозначного трактування понять «urban resilience» та «urban sustainability», вибору адекватних методів та провадження практичних дій. Теоретичне обґрунтування та створення відповідного методичного забезпечення ускладняється великою кількістю спроб практичного застосування концепцій, які на місцях мають своє тлумачення та різні політичні, соціальні та економічні умови застосування. Мета дослідження - визначити основні теоретико-методологічні та організаційні проблеми включення понятійного апарату концепцій «urban resilience» та «urban sustainability» в контекст практики міського планування в Україні та запропонувати шляхи їх подолання.

Включення уявлень про концепції понять «urban resilience» та «urban sustainability» в українське поле планування та розвитку міст відбувалось нерівномірно. Було три основні паралельні джерела спроби розповсюдження даних концепцій в країні – науково-освітній – через локальні дослідження та освітню кооперацію вищих шкіл; на рівні взаємодії міжнародних профільних організацій та фондів з муніципальними та державними органами влади, і через громадський сектор, урбаністів-активістів. Кожне з цих джерел провадження та включення нових знань в практику міського планування несе відбитки організаційно-структурної будови радянського містобудування, яке не вдалося подолати протягом 30 років.

Виникає необхідність:

в ревізії науково-методологічних уявлень про «urban resilience» та «urban sustainability» на локальному рівні та виявлення механізму реального впливу цих уявлень на практику міського планування в Україні. Є наступні припущення, що: між теоретичним знанням, яке осмислюється та продукується місцевими науковцями, та механізмами трансляції цих знань в практичне поле є величезна прірва; теоретичні уявлення науковців не достатньо компетентні, вони продовжують нести понятійні конструкції, які були закладені в рамках радянської містобудівної школи 1920-1930-х рр.; в українському науковому полі

наявні термінологічні розбіжності та проблеми єдиного глосарію, в тому числі, спостерігається сильний вплив пострадянської російської науки, яка формувалась в подібному обмеженому просторовому контексті та отримала свої понятійні викривленнями;

в дослідженні організаційних структур управління містом, з точки зору їх ефективності, у порівнянні з організаційними структурами управління містами в інших країнах. Є припущення, що: організаційні структури управління містом сутнісно не змінили своєї форми з радянських часів; за часи незалежності були сформовані компенсаторські та імітаційні механізми роботи з міжнародними організаціями та фондами, внаслідок чого велика кількість програм з розвитку міст, які реалізуються в Україні, не мають якісних результатів; позитивні зміни в містах пов'язані з конкретними особами при владі, які мають право приймати рішення, здатні навчатись та довіряти міжнародним експертам використання методик та розробку дорожніх карт дій, від глибини допуску безпосередніх кваліфікованих носіїв знань;

в аналізі впливу активності локальних самодіяльних груп урбаністів-активістів (ініціативи знизу) на просторовість міст, в тому числі в кооперації з представниками та органами муніципальної та державної влади, та ревізії їх теоретико-методологічних уявлень про поняття «urban resilience» та «urban sustainability», які вони намагаються впровадити та реалізувати на місцях широкому колу стейхолдерів. Є припущення, що: українські урбаністи-активісти не мають достатнього знанневого підґрунтя та розповсюджують викривлені та спрощенні уявлення про сучасний розвиток міст, це ж саме стосується і методик, які вони намагаються використовувати; урбаністи-активісти або перетворюються на «міських божевільних» – не мають впливу на просторовість, або вимушені вбудовуватись в існуючу пострадянську організаційну структуру управління містами, при цьому, як правило, вони впливають на просторовість з урахуванням інтересів привласних груп.

В умовах російсько-української війни, яка реалізується як на фізичному, так і на ментальному планах, вихід за межі пострадянських та російських уявлень та робота із впорядкування понятійного, термінологічного, методологічного апаратів згідно з загальносвітовими контекстами є нагальною. Без проведення даної роботи після війни залишається високим ризик відтворення пострадянських організаційних форм та є очікуваними ведення неефективних та ситуативних практик відбудови та розвитку українських міст.